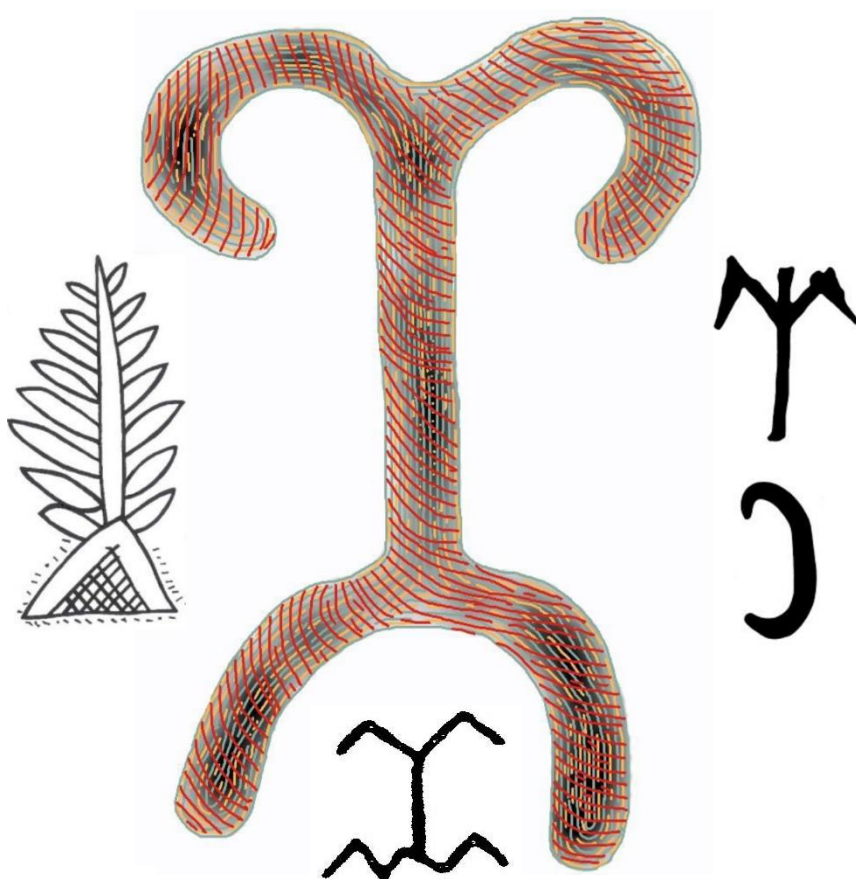

VARGA GÉZA

Hieroglifikus birtokjeleink

ÍRÁSTÖRTÉNETI KUTATÓINTÉZET

2017

ÍRÁSTÖRTÉNETI TANULMÁNYOK

Az Írástörténeti Kutatóintézet sorozata

A szerző e sorozatban közreadott munkái:

Simon Péter – Szekeres István – Varga Géza: *Bronzkori magyar írásbeliség* 1993.

Varga Géza: *Székely rovasjelek hun tárgyakon* 1996.

Varga Géza: *Rovásírás és mitológia* 1998.

Bakay Kornél – Varga Géza: *Rabló, nomád hordák inváziója, avagy a kincses Kelet örököseinek honalapítása?* 1998.

Varga Géza: *A székely rovasírás eredete* 1998.

Varga Géza: *The origins of Hunnish Runic Writing* 1999.

Varga Géza: *A magyarság jelképei* 1999.

Varga Géza: *Mítoszok őre, Velemér* 1999.

Varga Géza: *A székelység eredete* 2001.

Varga Géza: *A finnugor elmélet alkonya* 2006.

Varga Géza: *Így írtok ti magyar őstörténetet* 2010.

Varga Géza: *A Tejút hasadékaiban kelő napistent ábrázolja-e a székely írás „us” (ős) jele?* 2014.

Varga Géza: *Mandics György rövott múltja* 2015.

Varga Géza: *Őshazakutatás és a magyar hieroglifikus írásemlékek* 2016.

Varga Géza: *Szabir jelek az Iseumban* 2016.

Varga Géza: *A karcagi csatkarika hieroglifikus felirata* 2016.

Varga Géza: *Hieroglifikus birtokjeleink* 2017.

Nyomdában: Varga Géza: *Magyar hieroglif írás* 2017.

Előkészületben: Varga Géza: *Magyar ősvallás*

Az előző borítón a *nagy Ten* tulajdonjel, valamint Tordos-Vincsa (lent), népi (balra) és székely (jobbra) párhuzamai, a belső címlapon a *magas kő* tulajdonjel avar és népi párhuzammal, valamint a székely „m” *magas* és „k” *kő* jelek, a hátsó borítón a *jó sarok* tulajdonjel két változata és párhuzamai egy horezmi éremről és a nagyszentmiklósi kincsről.

ISBN 978-615-80511-4-9 ISSN 1217-6974

A kötetek a legjobb áron: cserepmadar@gmail.com 06(20)534-2780

A kutatást támogatja, ha nálam nyaral: www.csinyalohaz.hu www.cserepmadar.hu

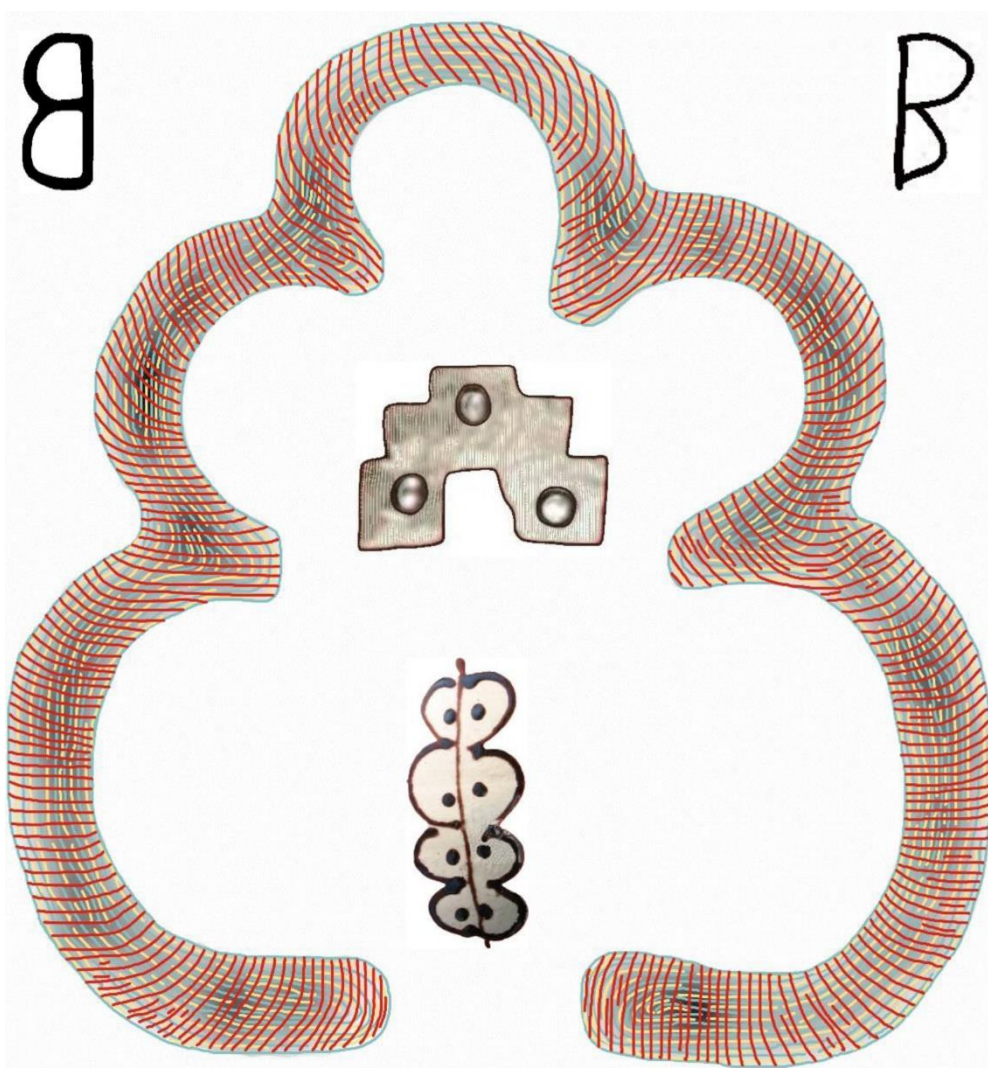
A grafika és a tördelés a szerző munkája.

(C) Varga Géza 2017.

Közzéteszi az Írástörténeti Kutatóintézet baráti köre és a szerző Budapesten.

VARGA GÉZA

Hieroglifikus birtokjeleink

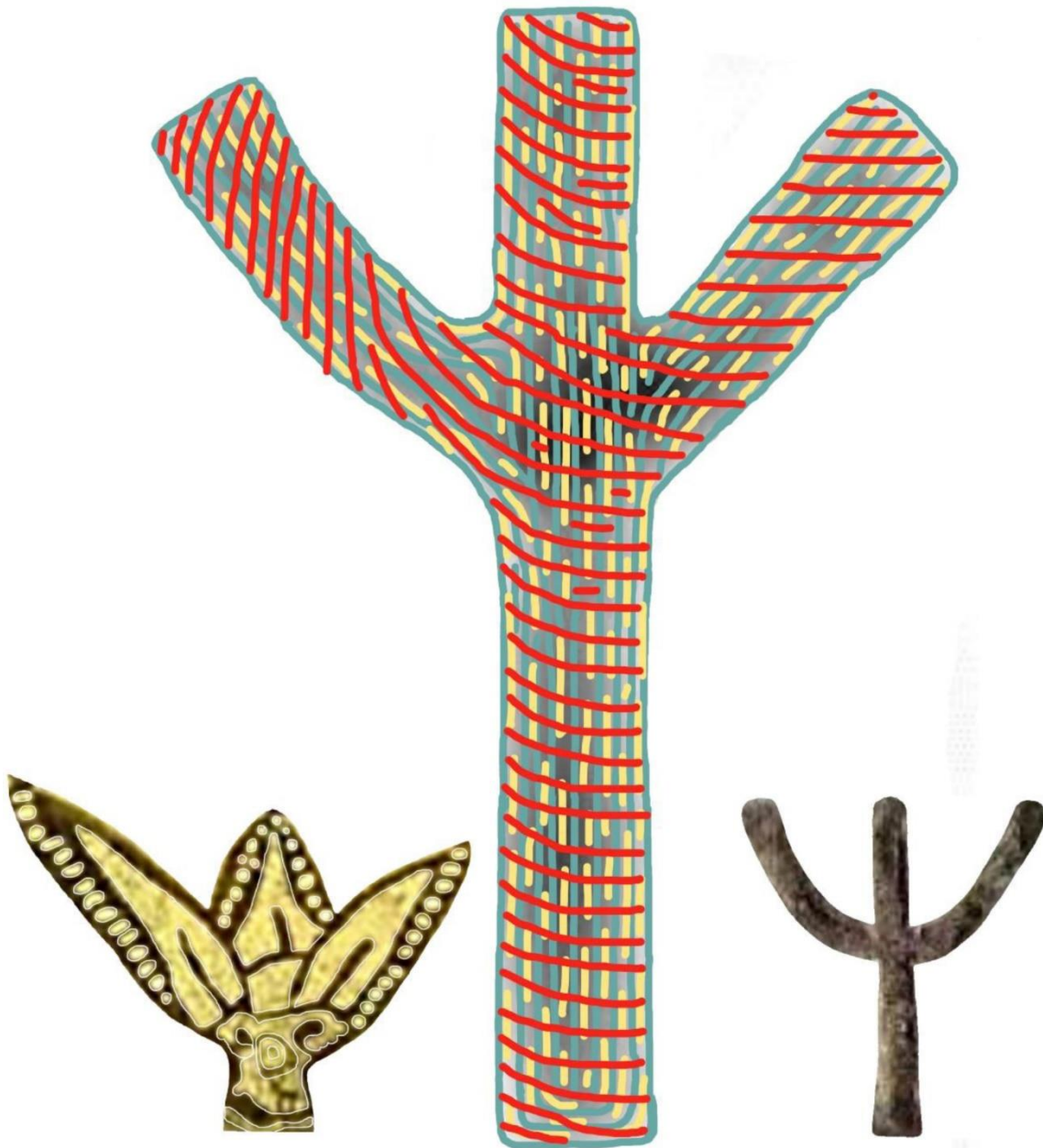

ÍRÁSTÖRTÉNETI KUTATÓINTÉZET

2017.

TARTALOM

Bevezetés	5.
A lexikon írástani megfontolásokkal kiegészített álláspontja	6.
A magyar tamgák és párhuzamaik	18.
Irodalomjegyzék	26.

A *zsenge* birtokjel (középen), honfoglalás-kori (balra, a tiszabezdédi tarsolylemezről) és kínai megfelelője (jobbra);

a kínai jel hangalakja *sen*, a jelentése „fiatal növény”;

a székely írásban ilyen alakú a „zs” betű

BEVEZETŐ

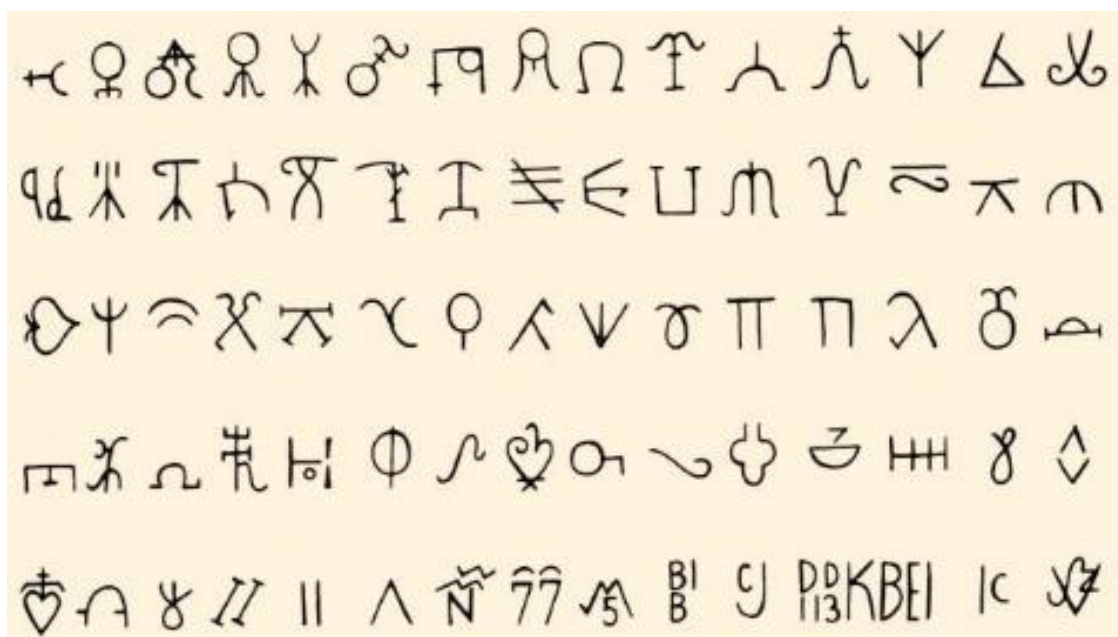
A jelen tanulmányban értelmezett magyar tamgák kalandos úton, nagy kerülővel jutottak el hozzám. Benkő Istvántól kaptam a jeltáblákat azzal a kéréssel, hogy ha lehetséges, akkor elemezzem őket. Hozzá Ajbolat Kuskumbajev kazak történésztől kerültek, ezért eleinte azt gondoltuk, hogy sztyeppi jelekről van szó. Csak később sikerült azonosítanunk a jelek forrását. Ajbolat Kuskumbajev ugyanis Baski Imre könyvében találta, aki viszont a Néprajzi Lexikonból vette azokat.

A hasonló tamgák (birtok-, nemzetség- és mesterjelek) ilyen nézőpontból, a magyar hieroglifákkal való olvashatóság szempontjából még feldolgozatlanok. Maga a magyar hieroglif írás is csak egy friss felfedezés, ezért a hieroglifák lelőhelyeinek felmérése még nem fejeződhetett be. A hieroglifikus olvasási móddal jelentős adatforrást lehet feltárni.

Több hasonló (például a kőfaragó-, tutajos- vagy sóvágójelekből álló) táblázatot állítottak már össze a tudós elődök, amelyekben hieroglifikus jelhasználatra is bukkanhatunk. Ezek jeleit eddig elsősorban a latin betűkkel vetették össze, de persze nem sok eredménnyel. Volt néhány kutató, aki esetenként a székely betűkkel is megpróbálkozott, azonban ez sem vezethetett olvasathoz, bár a jelek némelyikét formailag jól azonosította. E próbálkozások is csak egy-két emlékre (például régi kassai sírkövekre) terjedtek ki s az eredménytelenség miatt a közzétételük is elmaradt.

Mivel a magyar hieroglifákból (szójelekből) álló ligatúrákat nem lehet egy hangot jelölő rovásbetűkkel elolvasni, ezek a kísérletek elvileg sem vezethettek eredményre.

Van tehát egy sor értelmezésre, elolvasásra váró tamgánk. Közülük mutatunk most be néhányat, felajánlva némelyikükhöz egy lehetséges olvasatot (1 - 3. ábra). A hieroglifikus írásrendszer története, az egyes jelek rokonsága, képi tartalma, jelentése és akrofóniájának leírása megtalálható a megjelenés előtt álló *Magyar hieroglif írás* c. kötetben.

1/a. ábra. A Magyar Néprajzi Lexikon XVII-XVIII. századi tulajdonjelei

1/b. ábra. A Magyar Néprajzi Lexikon XVI-XVIII. századi tulajdonjelei

A LEXIKON ÍRÁSTANI MEGFONTOLÁSOKKAL KIEGÉSZÍTETT ÁLLÁSPONTJA

A Magyar Néprajzi Lexikon két fejezetében is foglalkozik a bennünket érdeklő gazdag jelcsoporttal. Az ezekben közölt jeleket kaptuk meg Ajbolat Kuskumbajevtől (1. ábra).

- A „bélyeg, billog” címszó a következőkről tájékoztat: A bilog az állatok (szarvasmarhák, lovak, szamarak, ritkán juhok) bőrébe égetett, azonosítást szolgáló tulajdon- vagy jószágjegy. A tavasztól őszig kinn tartózkodó, gulyába és ménésbe kivert növendék állatok esetleges elbitangolásakor, vagy lopáskor szolgált igazolásul. Ez történt az állat elpusztulása esetén is. Az ún. „bőrivel való számonadás” során lehetővé tette az azonosítást. A tulajdonjelet vasból készített, felizzított bilyogzóvassal égették rá az állatok farára, nyakára, vagy a szarvára. Egy-egy bilyogzóvas gyakran apáról fiúra öröklődött, 2–300 év óta használt példány is ismeretes. Hozzátehetjük, hogy ezek az adatok megengedik maguknak a jeleknek a X. századból, vagy azt megelőző korokból való származtatását is. Emlékeztetünk rá, hogy az ősvallás és a hozzá szorosan kötődő hieroglifikus jelhasználat ekkortájt (még a XIII. században is) elevenen élt a nép körében, amit egyrészt a pogánylázadások, másrészt a hieroglifákkal rögzített regölyi, berekböszörményi és karcagi ősvallási imák is igazolnak (4. ábra).

A lexikon szerint a XVI-XVIII. sz.-ban a gazdákon kívül gyakran egyes falvaknak, megyéknek és földesúri nagybirtokoknak is volt bélyege. Egy állat viselhetette gazdájának jele mellett a községét is. A hatósági bélyegekről az erdélyi szászok bilyogkönyvet adtak ki, ezt használták az elbitangolt, ellopott állat származási helyének azonosítására. A szócikk szerint a beégetett jelek lehetnek a tulajdonos nevének kezdőbetűi, ábrázolhatnak rovásszerű vagy felismerhetetlen jeleket, tárgyakat stb.

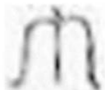

Hozzátehetjük: latin írást használó közegben természetes a törekvés, hogy a tulajdonjelekből elsősorban a tulajdonos nevének latin betűkkel írt kezdőbetűit próbáljuk meg kihámozni. Amint az is törvényszerű, hogy a rovásjeleinket (hieroglifáinkat) kellőképpen nem ismerő környezet kutatói a rovásjelekből (hieroglifákból) alkotott jelcsoportot nem ismerik fel.

A bélyegezés alkalmazása a Nagy- és a Kiskunságban, a Jászság és a Hortobágy vidékén volt a legelterjedtebb. Alkalmazói kb. 90%-ban magyarok. A bélyeghasználat a XIII. sz. közepétől folyamatosan követhető.

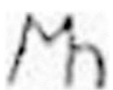

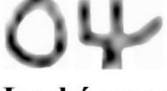

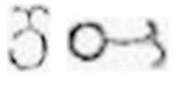

Kuskumbajev tamga	Ismert magyar jel	Kuskumbajev tamga	Ismert magyar jel	Kuskumbajev tamga	Ismert magyar jel
anya	a	Ak	Ak	Ak	Ak
Bél	b	celőke	c	Dana	d
ég	g	Egy	gy	hal	h
hal	h	jó	j	kebel	k
kő	k	kő	kő	kő	kő
Lyukó	ly	magas	magas, m	nagy	nagy, n
nyugat	ny	ország	ország	ország	ország
ős	ős	ragyogó	r	ragyogó	r
sarok	s	svasztika	svasztika	szár	sz
Ten	Ten	Ten	Ten	tengely	tengely
ügy	ü	vas	v	zsenge	zs

2. ábra. Az Ajbolat Kuskumbajev által küldött (az 1. ábrán látható) tamgák között 33 db. ismert magyar jel párhuzamát is megtaláljuk

A fenti táblázat az (összetett tulajdonjeleinket is alkotó) elemi hieroglifákat mutatja be.

tulajdonjegy		felbontása	mai magyarsággal
1		 ügy szár Ak	Heraklész úr folyó
2		 Egy Ak	Egy a patak (Heraklész)
3		 Egy Lyukó	Egy a Lyukó (a Nap)
4		 jó Bél	Jóságos Bél
5		 jó ég	Jó ég
6		 jó égi szár	Jóságos égi úr
7		 kő jó	Jóságos kő
8		 jó ragyogó Lyukó	Jó ragyogó Lyukó (vagy a 20-as szám)
9		 Lyukó jó	Lyukó jóságos
10		 jó sarok	Jó sarok
11		 vas nagy	Nagy vas

3/a. ábra. A magyar tulajdonjelek értelmezése a magyar hieroglif írás jelei segítségével

tulajdonjegy		fölbontása	mai magyarsággal
12		 vas jó	Jó vas
13		 Ten szív/szeretet	Ten szíve/szeretete
14		 ország Ak Lyukó	Lyukó Ak országa
15		 Lyukó Dana	Lyukó isten
16		 Lyukó hal	Lyukó hal/halál
17		 Lyukó zsenge	Lyukó zsenge
18		 Lyukó szár	Lyukó úr
19		 Lyukó ten	Lyukó isten
20		 Lyukó ten	Lyukó isten
21		 magas kő	Magas kő (lépcsős toronytemplom)
22		 nagy jó Dana	Nagy, jóságos Dana

3/b. ábra. A magyar tulajdonjelek értelmezése a magyar hieroglif írás jelei segítségével

tulajdonjegy		fölbontása	mai magyarsággal
23		 nagy jó	Nagyon jó, nagyon jó
24		 nagy ragyogó	Nagyságos ragyogó
25		 nagy ragyogó	Nagyságos ragyogó
26		 nagy szár	Nagyságos úr
27		 nagy ten	Nagy Isten
28		 nagy vas	Nagy vas
29		 nagy Dana	Nagyságos Dana
30		 nyugat szár	Nyugati úr
31		 ragyogó Lyukó	Ragyogó Lyukó
32		 ragyogó sarok	Ragyogó sarok
33		 ügy Ak ügy	A folyó a Heraklész-folyó

3/c. ábra. A magyar tulajdonjegyek értelmezése a magyar hieroglif írás jelei segítségével

A tapasztalat szerint a fentieknek megfelelően elemeire bontható és értelmezhető (elolvasható) tamgák száma minden új szemügyre vétel során gyarapszik. Ugyanez vonatkozik a párhuzamokra is. Jelentős, sztyeppi eredetű kulturhatásról van szó.

Az 1436-ban felbukkanó Bylegh szó égetett tulajdonjegyet jelentett, a XVI. sz.-tól már bélyegzővasak is maradtak ránk. A bélyeg szó ótörök eredetű, az eljárás a sztyeppe nomád népeknél, pl. a baskíroknál, mongoloknál is ismert. Kétségtelen, hogy a magyarság a használatát a sztyeppéről hozta magával. (Tárkány/1965).

szár kő	szár ak ég	nagy kő	szár kő	nagy x x	nagy kő

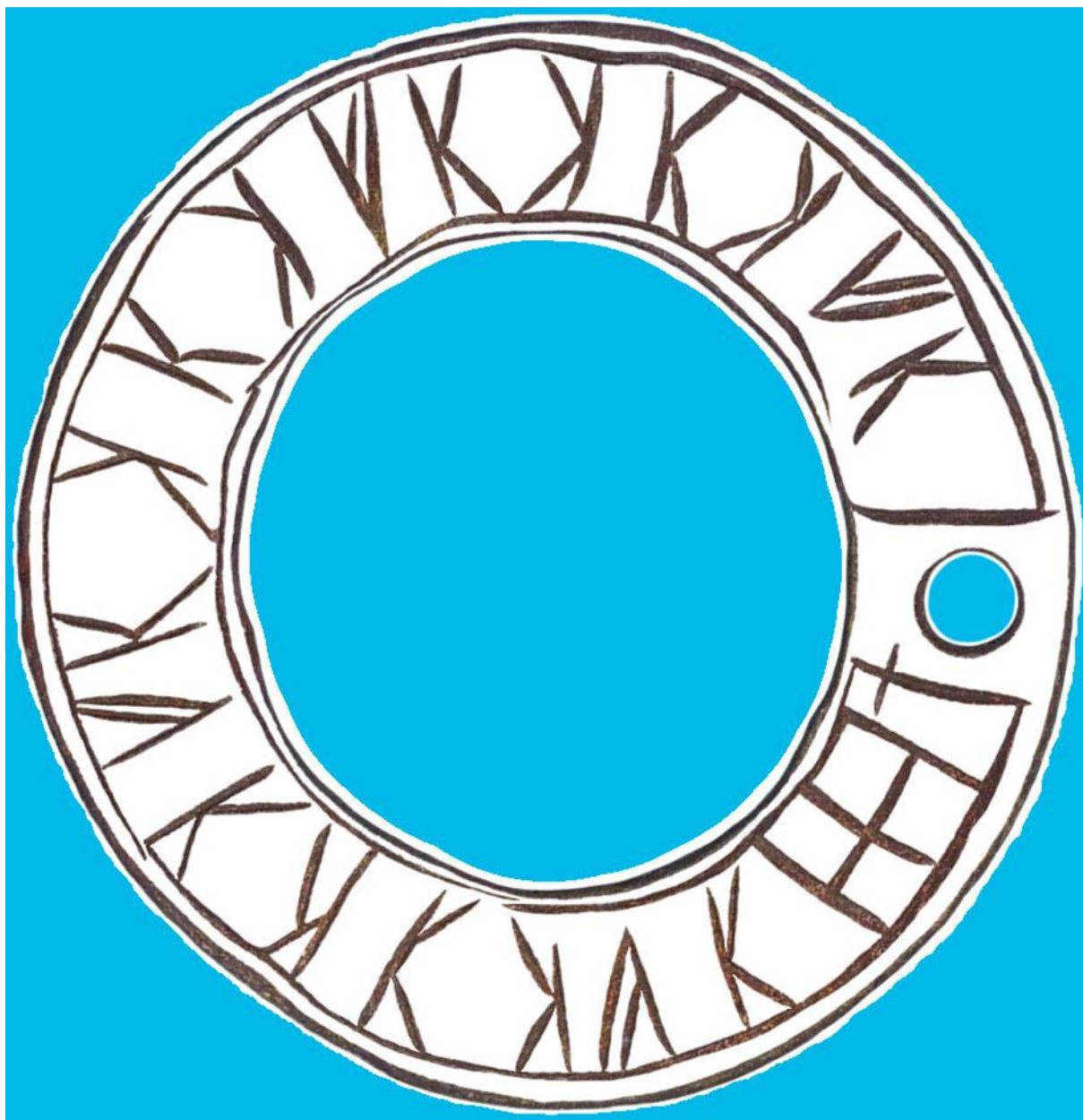
szár kő	szár ak ég	nagy kő	szár kő	szár x

4/a. ábra. Az esetenként nehezen azonosítható jelek alapján is megállapítható, hogy a regölyi gyűrűn egy ósvallási ima ismétlődő sorai olvashatók: „szár Ak (sarok) ég, nagy kő, szár (úr) kő ...”

- A Magyar Néprajzi Lexikon „tulajdonjegy, birtokjegy” szócikke szerint minden olyan jel, ábra, betű, szám stb. ide tartozik, amely kifejezi a tulajdonból származó viszonyt, amely természetes és jogi személyek vagy személyek csoportjai (pl. törzs, nemzetség stb.) között

valamely tárgy vonatkozásában fennáll. A tulajdonjegyet a tulajdonos (birtokos, használó stb.) választja; alkalmazásának feltétele a társadalom jóváhagyása és a technikai kivitelezhetőség.

A szócikk szerint a tulajdonjegyet személy vagy csoport neve helyett használták, leginkább az írás nélküli időben ill. amikor az írás-olvasás még nem volt elterjedve. Hozzátehetjük: itt az „írás nélküli” jelzőt „latin írás nélküli”-nek kell értenünk, mert a tulajdonjelek jó része szójelekkel azonos, vagy szójelekből alkotott elolvasható ligatúra. Azaz egy szójeleket (hieroglifákat) alkalmazó sztyeppi íráshasználat maradványával állunk szemben.

4/b. A karcagi csatkarika kitűnő állapotú hieroglifái egy ósvallási ima ismétlődő sorait rögzítik: „Magas égi kő, magas kő, magas égi kő, magas kő, magas égi kő, magas kő, magas égi kő földje”

A tulajdonjelek használhatósága a társadalmi elismerésen alapult – írja a lexikon. Ez az elismerés rendszerint szokásjogi úton történt, de időnként, jogszabályok is kötelezően

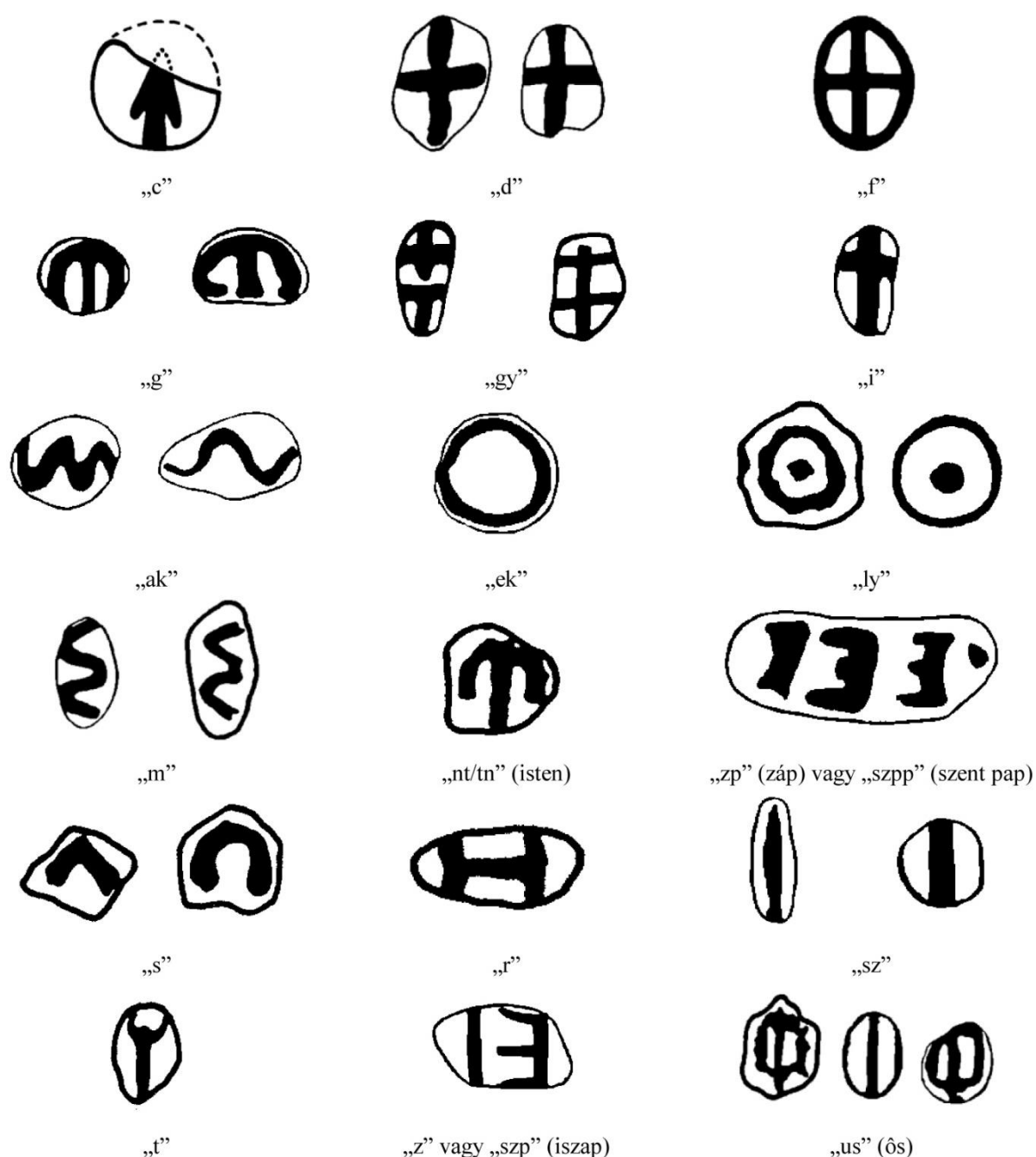
rendelkeztek felőle. Ezt a jogot az egyenes ági leszármazók örökölhették. Eredeti használójának elhaltával egyes népeknél a legidősebb, másoknál a legfiatalabb fiú vette át változatlan alakban, aki a gazdaság irányításában az apa helyébe lépett. A többi fiú rendszerint ugyancsak az apai tulajdonjegyet használta, de kis változtatással, pl. keresztet vagy haránt vonalat fűzött hozzá. E főszabály alól azonban két irányban kivétel is volt ismeretes: a) néha a tulajdonjegy dologi jellegű telekjeggyé vált és ilyenkor a telek tartozékaként tulajdon átruházással idegenhez kerülhetett; b) asszonyok, özvegyek, leányok is beléphettek a jogába, de azt csak kicsinyített alakban vagy megfordítva használhatták.

4/c. ábra. A berekböszörményi gyűrűn a „Nagy szár ég” (Nagy úr az ég) mondat ismétlődik, szintén egy ősvallási ima szövege; középen az „Egy (isten)” olvasatú, égitestek közötti kettős kereszt az Istennel azonos Tejutat jelképezi

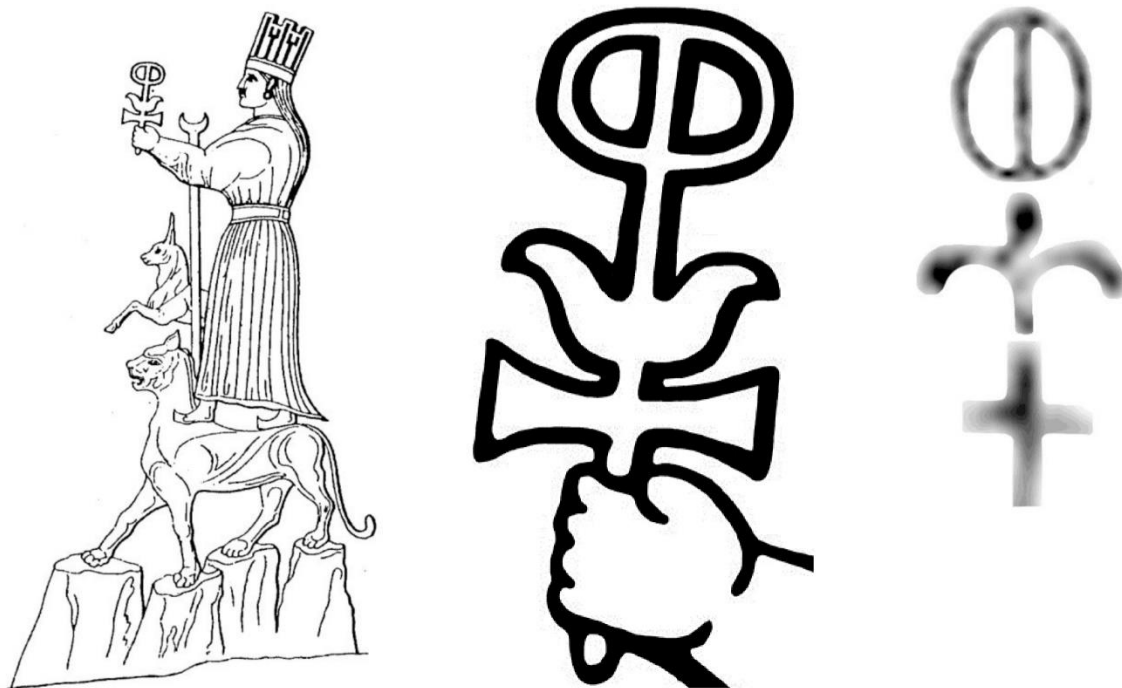
A szócikk a tulajdonjegyet az emberiség legrégibb jogi emlékei közé sorolja és több ezer éves példákat említ párhuzamként Kínából és Egyiptomból, de a Mas d' Azil-i barlang 15-20 000 éves jeleit is ide sorolja (Jensenre hivatkozva).

Hozzátehetjük, hogy a párhuzam sokkal elevenebb és közvetlenebb a lexikon által feltételezetténél, mert nem csak a jogszokás rokon, hanem maga az írásrendszer is. A Mas d' Azil-i barlang jelei közül ugyanis 20 db. egyezik meg a székely írás jeleivel s a jelpárhuzamok megtalálhatók szinte az egész világon, a Pireneusoktól Dél-Amerikáig. Az elvégzett matematikai valószínűségszámítás szerint ezek a párhuzamok a genetikai kapcsolatnak köszönhetőek (Varga/2013.). Azaz egy kőkori jelhasználat öröklődött napjainkig, ez egy nemzetközileg elterjedt ősi jelkészlet és jelhasználati gyakorlat. (Varga/1993/189)

6. ábra. A székely írásjelekkel formailag egyező 15-20 000 éves Mas d' Azil-i jelek és a megfelelő székely hangértékek

Visszakanyarodva a szócikkhez, az leszögezi, hogy a középkori Európában a tulajdonjegy használata a mindennapi életben rendkívül általános volt, amit bizonyítanak a levéltárakban lévő feljegyzések, főleg a XIV. sz.-tól kezdve. Előfordul pecséteken, címereken, sírokon, okiratokon, kőfaragványokon stb. Feltételezhető, hogy Magyarországon a XIII. sz.-tól alkalmaztak tulajdonjegyet, de a XV. sz.-tól a „bylegh” szó és a kőfaragójegyek előfordulása ezt kétségtelenné teszi.

7. ábra. A Magyar Népírási Lexikonban bemutatott magyar birtokjelek párhuzamai a Yazilikaja-i hattí/hettita sziklapantheonban (balra és középen), a megfelelő magyar tulajdonjelek (jobbra), a hattí/hettita ligatúra olvasata a magyar hieroglifikák segítségével: *Dana őś ten* „Dana isten”; a hattí/hettita napisten neve *Estan*, a viharisten neve pedig *Da* (azaz a jelformákon túl a hozzájuk tartozó nyelvi elemek is megtalálhatók a korabeli anatóliai környezetben)

A Magyar Népírási Lexikon szócikke szerint a tulajdonjegyek figurális elemeinek az eredete még tisztázatlan; az írásjegyekből való származást az irodalom elveti.¹

Hozzátehetjük, hogy az elmúlt három évtizedben végzett írástörténeti kutatás a tudományt kimozdítja e tagadó alapállásából. A lexikon által hivatkozott irodalmat még olyanok írták, akik nem ismerték a székely írás eredetét.² A tulajdonjelek eredete, mint azt a székely írás említése nélkül a Mas d’Azil-i jelek kapcsán már a Magyar Népírási Lexikon is felveti, valamiképpen érintkezik a jeleink (az írás) eredetével. Az akadémikus tudomány eltérő értékelése az írás fogalmának hibás meghatározásával és az általános írástani tájékozatlansággal függ össze.

¹ Azonban az eredet, pl. a varázsjelekkel, totemjelekkel való összefüggés bizonyítása még nincs lezárva a lexikon szerint sem. Álláspontunk szerint akár írásnak bizonyulnak a „varázsjelek és totemjelek”, akár nem, a tulajdonjeleink egy része akkor is egy kőkori hieroglifikus írásrendszerből eredeztethető, amely egyúttal a székely írásnak is őse. E közös eredet teszi lehetővé egyes tulajdonjeleink elolvasását a székely írás segítségével.

² Püspöki Nagy Péter és Sándor Klára egyaránt joggal adott lesújtó értékelést a helyzetről. A tudomány nem ismeri a székely írást, vagy nem ismeri eléggé. Minden alapvető kérdés tisztázatlan. (Varga/1998/6) A több évtizedes kutatás eredményeként megszületett írástani felismerés (a szójeles írás megismerése) lehetővé teszi az előrelépést.

Bár nem minden tulajdonjelünk esetében tudjuk kétséget kizáróan megállapítani a jelforma képi tartalmát és a jelhasználat pontos történetét, egy jelentős részükről ez már felvázolható. Ezen az úton eljuthatunk a tulajdonjeleink talán legkorábbi csoportjának egyre pontosabb leírásához.

Tulajdonjeleink most értelmezett csoportja a kőri ősvallás jelképeiből alakult ki, a vallás legfontosabb tételeit illusztrálja. Képi tartalmuk ennek megfelelően a Tejút, a teremtett és rendezett világ szakrális középpontja és sarka, fa, hegy, folyó, az égbe vezető út. A hozzájuk kötődő fonetikus tartalom egy-egy szó a legrégebbi, vallásos jelentőségű szavaink közül. E szójeleket korlátozottan, vallásos jellegű mondatok rögzítésére lehetett használni. Ez az ősvallási kapcsolódás érzékelhető a táblázatokban lévő tulajdonjelek olvasatakor is. Eddigi tudásunk szerint ez a jelkészlet sokkal többre nem is volt alkalmas. A 4. ábra ősvallási imái jelzik, mikor ért el a korlátaihoz ez a kőkori eredetű jelhasználati mód.

A fejlődés során ezekből a hieroglifákból alakult ki a székely írás, amely nyelvi okok (a magyar nyelvre jellemző ragláncok jelölése érdekében) már jobbra betűző (alfabetikus) rendszerű lett valamikor a szkíta kor kezdetén, vagy a hurri-hatti-sumer korban. Ez a modernebb betűző rendszer aztán lehetővé tette levelek, nyilvántartások, utasítások, történetírói alkotások rögzítését, sőt a VI. században a Biblia lefordítását is a sztyeppi népek (szkíták, hunok, avarok, türk népek stb.) számára.

8. ábra. Krími szkíta korona magyar hieroglif jelekkel írt *ős Ten* „Isten” szöveggel; ugyanezek a jelek megjelennek a tulajdonjelek között is, a szkíta nyelvemlékek között pedig az *isten* is megtalálható (a *Borüszthenész* szó részeként)

A MAGYAR TAMGÁK ÉS PÁRHUZAMAIK

A tamgáink most elemzett csoportja elemi szójel, vagy elemi szójelekből alkotott ligatúra, amely nem jelöli a ragokat. Ez a mai olvasónak némi szabadságot enged meg (a korabeli olvasót azonban köthették ismert és ajánlott szófordulatok).

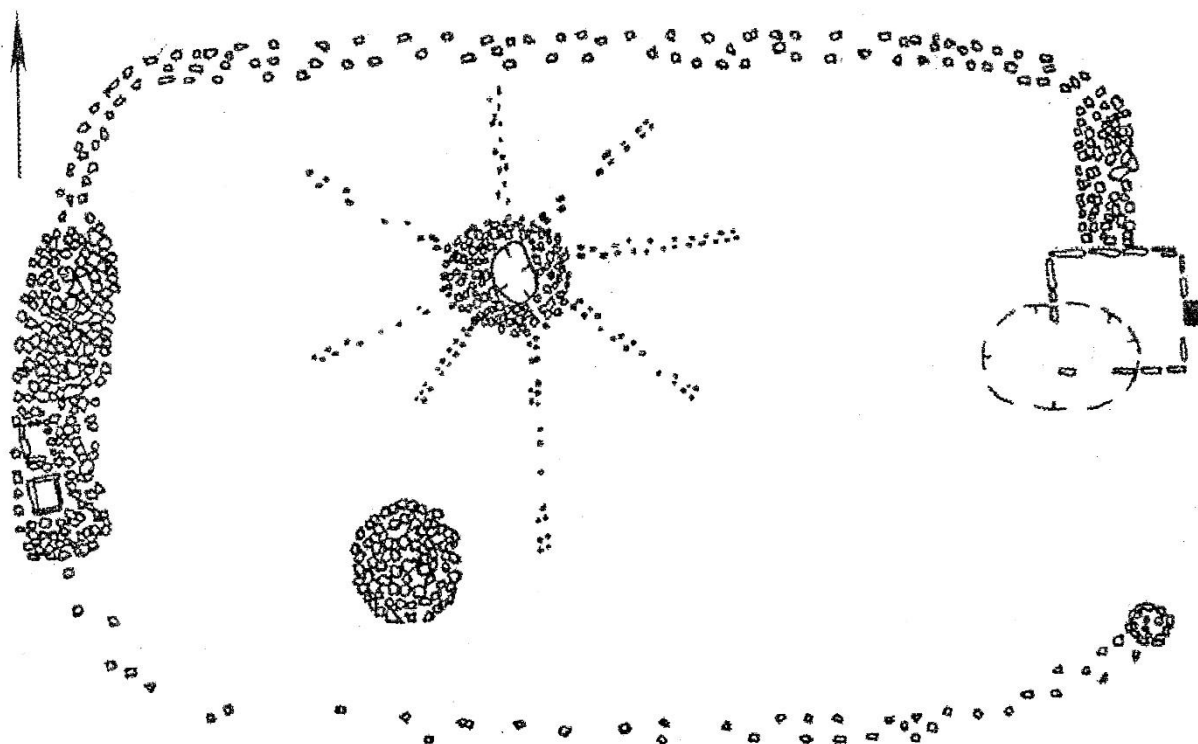
Némelyik szójel lényegében változatlan maradt a székely írás korában is (ilyen az *ős* és a *Ten* hieroglifa). Más szójelekből rovásbetű alakult ki (pl. a *jó* szójele, amelyből a székely „j” betű származik, vagy a *nagy* hieroglifa, amelyből az „n” betű alakult ki). Némelyik hieroglifa esetében az akrofónia rekonstrukciója bizonytalan eredményre vezetett, ami az olvasatok nehézségét okozza (ilyen a *celőke/cél*, a *kebel/kéreg/koponya*, a *hal/halál/háló*, *vas/vaske/őskő*). Van olyan jelünk is, amelyiknek nem ismerjük a hangalakját (ilyen a *svasztika*). Más hieroglifánkat a mai magyar olvasatban már egy másik szóval kell helyettesítenünk (például a *szár* „égig érő fa, Isten, király” szó helyett a *szárból* időközben

kialakult *úr* szavunkat érdemes használnunk, az *ügy* helyett ma már *folyót* mondunk, az *Ak* helyén érthetőbb a *patak*, vagy a *Heraklész*). Némelyik jelünknek a székely írásban nincs megfelelője (ilyen az *ország* jelentésű hármashalom, amelyet ismerünk a sumer írásból is, meg a magyar heraldikából is).

A ligatúrákon belül a jelek olvasási iránya változó.

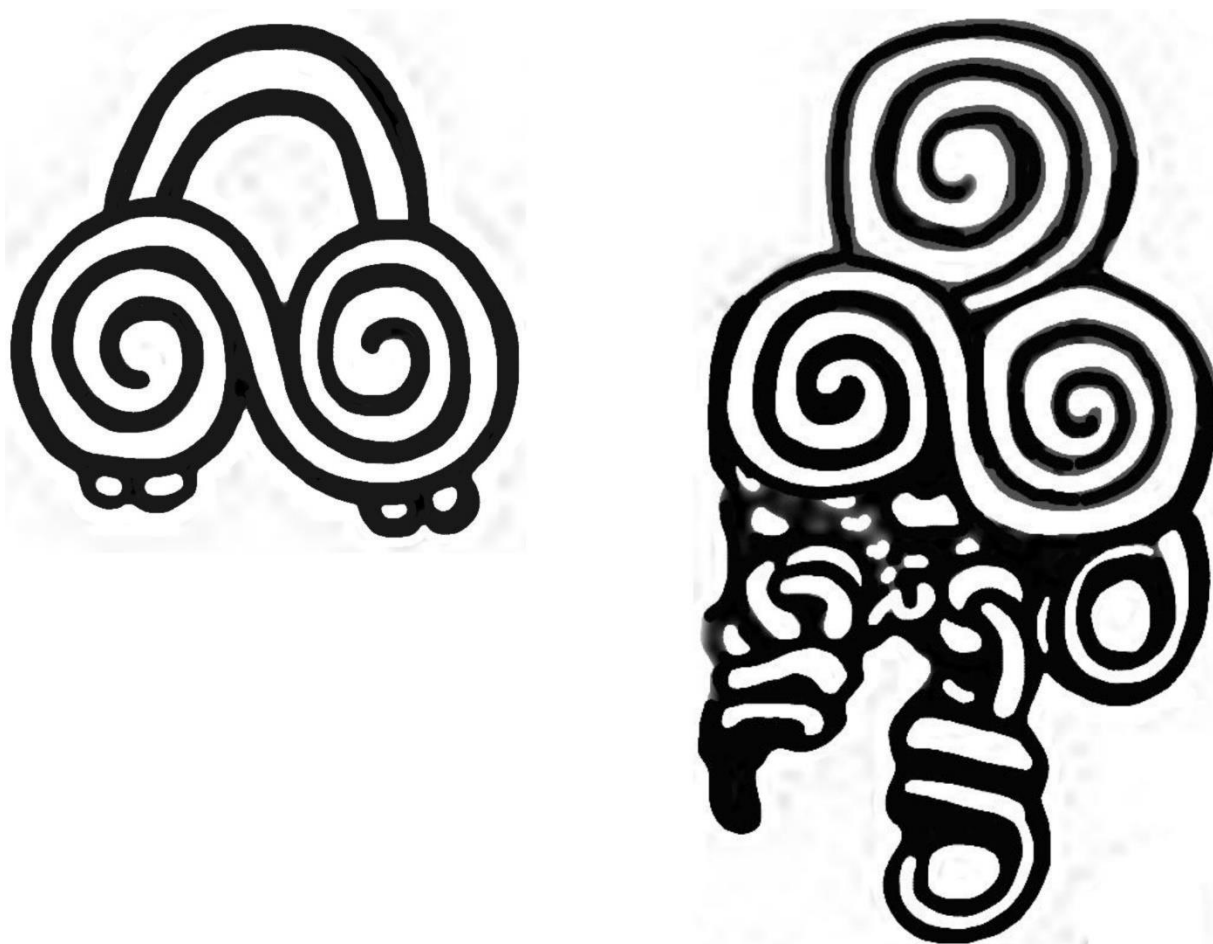
9. ábra. Az apahidai hun csaton a *nagy ügy szár* (*nagy folyó úr*) mondat olvasható; ezek a hieroglifák megtalálhatók a tulajdonjeleink között is

10. ábra. A Szergej Botalov által közölt „bajszos kurgán” az *Óg a Lyukó Nap* (Óg a bőség forrása, a Nap) mondatot rögzíti

A tulajdonjeleink 3. ábrában közölt olvasata e megjegyzésekkel értékelendő. Ezekkel együtt is kétségtelen, hogy jó részük a magyar hieroglif írás jeleivel elolvasható. A további vizsgálatuk indokolt, mert a magyar és a sztyeppi őstörténet kutatásához nélkülözhetetlen adattal szolgálhatnak.

A magyar tulajdon- és nemzetségjelek pontosabb leírásához a párhuzamok elemzése vezethet el. Amilyen mértékben ismerjük meg a nemzetközi tamga-készletet (és próbáljuk meg elolvasni őket a magyar hieroglifák segítségével), olyan megbízhatósággal tudjuk elhelyezni a saját jeleinket e körben. A párhuzamok igazolhatják és javíthatják a most adott olvasatokat is. Például a nogaj nemzetségjelek (5. ábra) között is találunk olyanokat, amelyeket a magyar hieroglifák segítségével elolvashatónak vélünk. Ez természetes, hiszen jellemzően egy nemzetközi jelszótár (szkíta-hun eredetű?) elemeiről van szó.

11. ábra. A hun eredetű lomovátovói kultúra jelvényeinek olvasata: Nagy Ak (Nagyságos Heraklész) és Jó Ak (Jóságos Heraklész); a nagy, jó és Ak hieroglifákat megtaláljuk a magyar tulajdonjelek között és a ligatúráképzési szokások is azonosak

A mai olvasónak az első pillanatban feltűnhet, hogy tulajdonjeleink nem a természetes tulajdonos személyét, hanem az Istent írják le. Ez arra utal, hogy a tulajdonjelek alkotóinak szándéka összefüggött a vallási meggyőződésükkel. Eleink minden tulajdont égi eredetűnek, Istentől reánk bízottnak tarthattak.

Ezt a gondolatot ma a Szent Korona tan képviseli.

12. ábra. Magyar hieroglifákból alkotott szarmata (azaz hun) ligatúrák; a négy elemi jel-összetevőből csak kettő (a *ragyogó* és a *hal*) van meg a tulajdonjeleink között, de a ligatúra-alkotás szokása és rendje azonos

13. ábra. *Lyukó ten* és *Ragyogó, nagy ország* olvasatú avar ligatúrák a Gizella-kincs turulos fibulájáról; az előbbi eltérő grafikai szerkezettel, de pontosan azonos szavakkal ismert a tulajdonjeleink közül is;

Attila halálát, vagy később, az avar birodalom bukását követően sok ötvöstárgy került nyugatra, amelyeken a magyar hieroglif írás rövid emlékeit találjuk. E tárgyakat ma a meroving, frank, gót stb. emlékek között tartják nyilván (13. és 14. ábra). A jelkészlet és a jelhasználat elve azonban azonos a magyar tulajdonjelek e tanulmányban vizsgált csoportjával.

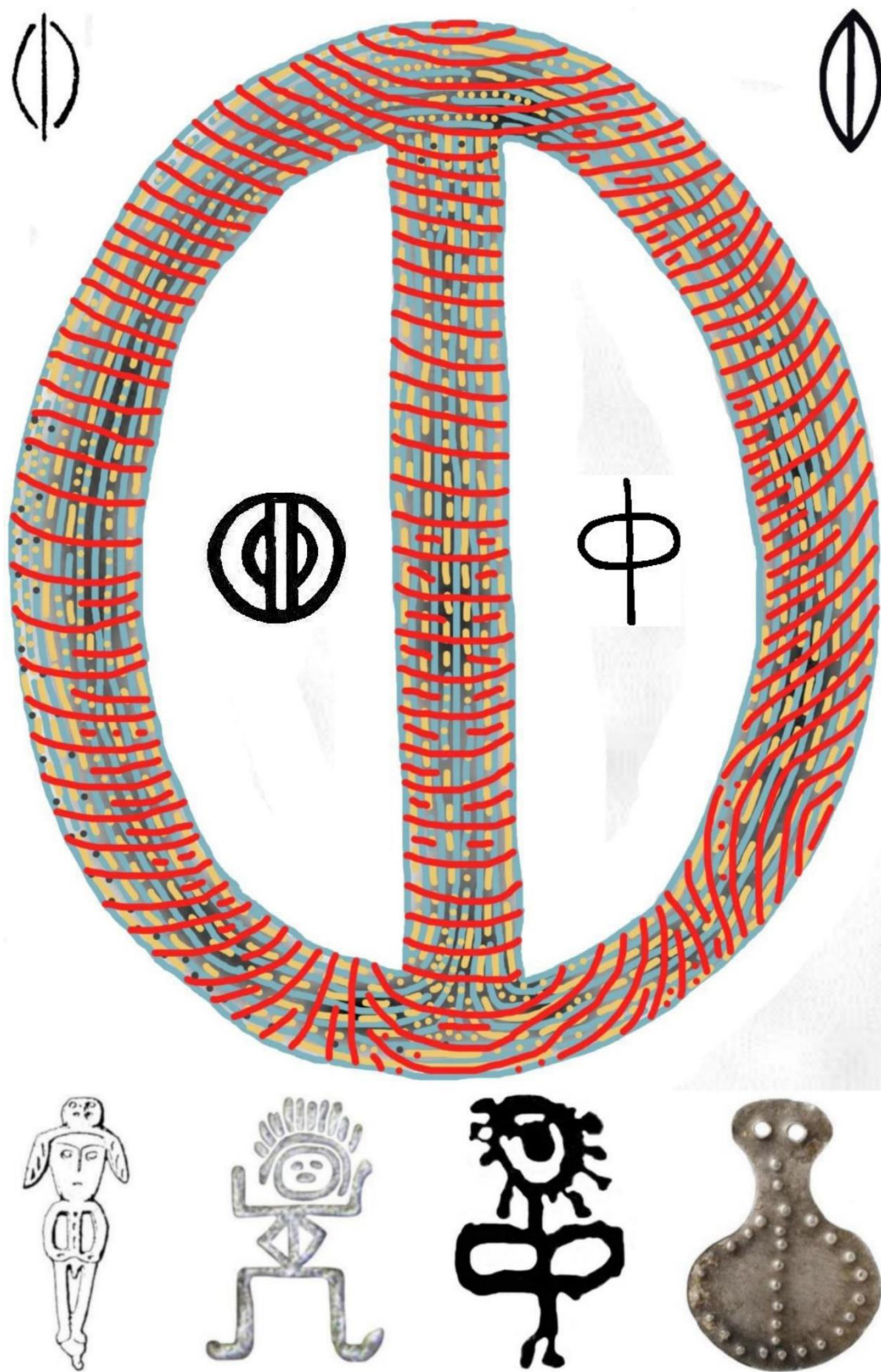
E szép ékszerek a hun-avar időkben felvirágzó és kiteljesedő hieroglifikus jelhasználat legnagyobb emlékei (Varga/2001, 2016). A világ legszebb írása ez. A magyar tulajdonjelek e fantasztikus szépségű íráshagyomány egyszerűbb kivitelű leszármazottai és képviselői.

Az elolvasásukat az általános írástani tájékozatlanság és a vonatkozó kutatások hiányán túl ez a díszesség is akadályozza, mert sokan – tévesen – úgy vélik, hogy ha valami díszes, az nem lehet egyúttal elolvasható is. Nem közismert az sem, hogy a székelyek szó- és mondatjeleiről hiteles forrás tájékoztat az 1500-as évekből (Németh/1934.)

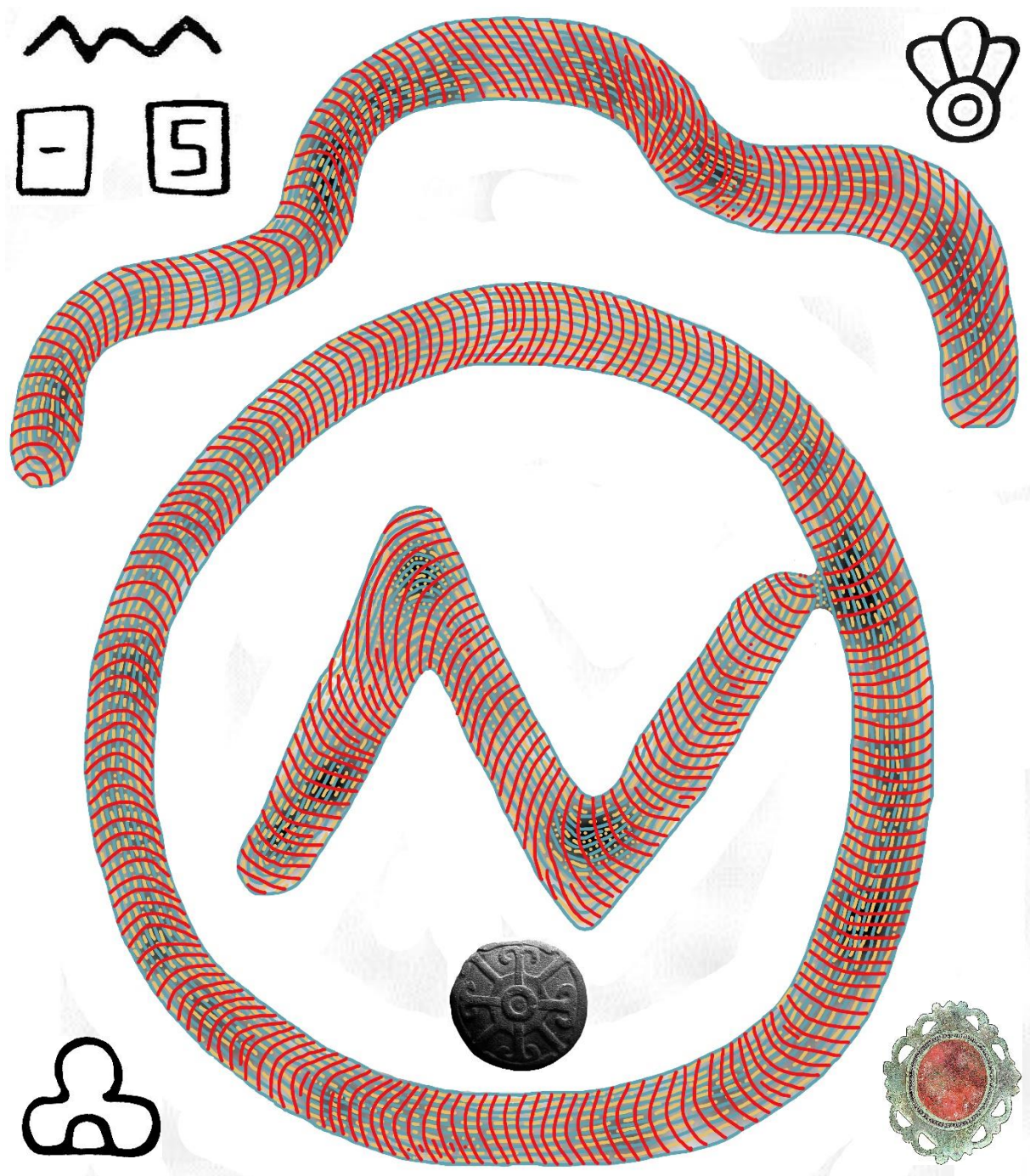

14. ábra. A Nagy Károly által az avaroktól elrabolt Szent Fides szobor koronájának Ten jele az égbe vezető út elolvasható jelképe (Conques-i kincstár); az alsó sorban a székeljelpárhuzamok

A Conques-i *Ten* jel az égig érő fa szimbóluma (14. ábra). A rajta lévő elemi hieroglifák, sőt a *Lyukó ten* (Lyukó isten) és *Ak ügy* (Heraklész folyó) jelpárok is ismerősek a fenti tulajdonjeleink közül. A 3. ábra 1. és 19. sorszáma alatt elemzett párhuzamok az égbe vezető út szokásos leírásai, amelyeknek keleten több megfelelője található.

15. ábra. A magyar ősz tamga (középen), a sumer „Samas napisten” jel (balra fent), a székely írás „us” (ős) jele (jobbra fent), a hattita hieroglif írás „isten” jele és a kínai írás „középső út” jele (a tamga belsejében), valamint uráli, ecuadori, kirgiziai és anatóliai antropomorf jelváltozatok

16. ábra. A magyar *Lyukó Ak országa* tamga (középen), jeleinek megfelelői a Tordos-Vincsa kultúrából (balra fent), a hun alapozású lomovátovói kultúra *Lyukó országa* mondatjele (jobbra fent), ogur/szabír *Nagy ország* mondatjel (balra lent), *Lyukó ten országa* olvasatú jelvény a római kori Savaria, az Iseum területéről (jobbra lent) és *Lyukó ten az Űdő* olvasatú guatemalai köemlék (a tamga belsejében); hasonló jelhasználat, rokon írásrendszer

A magyar birtokjelek e tanulmányban bemutatott párhuzamai a kőkortól ívelnek napjainkig, a Pireneusoktól Amerikáig. Nyilvánvalóvá teszik, hogy ez az ősi jelhasználat egykor lényegében az egész „művelt világon” elterjedt volt. A szójelek és a szójelekből alkotott mondatjelek csak egy korlátozott célokra alkalmas írásrendszert alkottak, de a tamgák igényeinek ennyi is éppen elegendő volt. A sztyepp alig változó viszonyai segítették a megmaradásukat. A szkítákra és a hunokra, valamint az utódnépeikre jellemző a leginkább.

IRODALOMJEGYZÉK

Baski Imre: *Csagircsa, Török és magyar névtani tanulmányok 1981-2006*, Kunszövetség, Karcag, 2007.

Csorba Csaba: *Tulajdonjegyek, mesterjegyek, polgári címerek a középkorban* (Herman Ottó Múz. Évkve, Miskolc, 1975).

Gráfik Imre: *A tulajdont jelölő jelek a népi műveltségben* (Népr. Ért., 1972).

Kresz Mária: *Nyíljegyek Nyárszón* (Népr. Ért., 1975).

Németh Gyula: *A magyar rovásírás* Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1934.

Ortutay Gyula (főszerkesztő): *Magyar Néprajzi Lexikon*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977-1982.

Tárkány Szücs Ernő: *A jószágok égetett tulajdonjegyei Magyarországon* (Ethn., 1965).

Tárkány Szücs Ernő: *Körösfői „örökségek” tulajdonjegyei* (Népr. Közl., 1959).

Tárkány Szücs Ernő: *A jószágok égetett tulajdonjegyei Magyarországon* (Ethn., 1965).

Varga Géza: *Bronzkori magyar írásbeliség*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1993.

Varga Géza: *A székely rovásírás eredete*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1998.

<http://mek.oszk.hu/16200/16209/16209.pdf>

Varga Géza: *A székelység eredete*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, 2001.

<http://mek.oszk.hu/16400/16452/16452.pdf>

Varga Géza: A tejút hasadékaiban kelő napistent ábrázolja-e a székely írás „us” (ös) jele?

<http://mek.oszk.hu/16500/16503/16503.pdf>

Varga Géza: *Szabír jelek az Iseumban*, 2016. <http://mek.oszk.hu/16100/16118/16118.pdf>

Varga Géza: *Magyar hieroglif írás*, Írástörténeti Kutatóintézet, Budapest, kézirat.

Virtanen, E. A.: *A foglалójegekről* (Műveltség és Hagyomány, 1061).

17. ábra. A gyimesi hímes tojás *Magas sarok kő* olvasatú ligatúrájának minden jele megtalálható a tulajdonjeleink között

Hangulatos őrségi szállások www.cserepmadar.hu www.csinyalohaz.hu

